

Kutlu'nun ara duruşmasından

Bay Başkan,

Geçen celsede heyetiniz dava dosyasının 4. klasöründe yer alan Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birliği ile ilgili, altında TİP ve TKP'nin imzaları bulunan belgelerin okunmasına geçti. Bu belgelerde diğer konuların yanısıra ağırlıkla Kürt sorunu yer alıyordu.

Heyetiniz, daha önce okunan her belgeden sonra bize söz verileceğini, o celsede söz verileceğini karar altına aldığı halde karara uygun davranmadı ve söz vermedi.

Diğer yandan 4. Klasörden önce Atılım dergileri vardı, bunlar atlandı, şimdiye dek belgeler sırayla okunurken bu sıra bozuldu ve bunun nedeni, gerekçesi de açıklanmadı.

Heyetinizin neden böyle bir seçme yapmaya gerek duyduğu bizim için önemli olmayabilirdi, zira nasılsa tüm belgeler okunacaktı. Önemli olmayabilirdi, eğer olağan bir yargılama ile karşı karşıya bulunsaydık. Fakat böyle değildir. Yansız olmadığı nedeniyle adil bir yargılama yapacağına inanmadığımız ve bu nedenle reddetmiş bulunduğumuz bir heyet olarak karşımızdasınız. Bu nedenle artık heyetinizin tutum ve kararlarına kuşku ile bakmamak imkânsızdır. Yargılanmamızın keyfiliğe dönüştüğünü ve ciddiyetini yitirdiğini geçen celsede söylemiştik.

Özellikle hükümet ve askeri çevrelerden bölücülük tehlikesi uyarılarının yoğunlaştığı kamuoyunun tüm dikkatleri bu noktaya çekilmeye çalışıldığı bir sırada, heyetiniz de dava dosyasında Kürt sorununun yer aldığı bir bölümü öne çıkardı.

Bu duruma bir raslantı olarak da bakılabilirdi ama yukarıda değindiğim nedenle böyle bakamıyoruz ve yine aynı nedenle böyle düşünmemizin taksiri bize ait değildir.

En iyimser yorumla heyetinizin aktüaliteye uygun davranmak istediği düşünülebilir. Fakat öyle sanıyorum ki gerçek çok daha başkadır. Zira sözkonusu olan aktüalite olsaydı, hepimizin dikkatini çekecek toplumumuzda aktüal başka gelişmeler de olmuştu ve bunlar mahkemenizi dolaylı değil doğrudan biçimde ilgilendiriyordu ama heyetiniz bu gelişmeler karşısında tümüyle duyarsız kaldı. Neydi bu aktüal gelişmeler? TCK 141 ve 142. maddelerinin artık çağdaş ve hukuka bağlı bir devlette yeri olmadığı, bu nedenle de bu maddelerin uygulanmasının veya en azından olağanüstü durumlarda, 12 Mart, 12 Eylül gibi, özel ve katı bir anlayışla uygulanmasının artık mümkün olmadığı konusunda toplumumuzda bir düşünce birliğinin ortaya çıkması, bu maddelerin altında TC. hükümetlerinin de imzası bulunan artık iç hukukumuzun bir parçası, dolayısıyla kanun kuvvetinde olduğu tartışmasız kabul edilen insan hakları sözleşmelerine aykırı olduğu gerçeği, bu konuda Anayasa Mahkemesinin son yorumu ve bu yönde başka mahkemelerin verdiği olumlu kararlar

②

ve nihayet 2,5 yıla varan tutukluluğumuzun anlamsızlığına gösterilen tepkiler, tüm bunlar adil bir yargılamadan dikkat dışı bırakılamayacağı ve heyetinizi doğrudan ilgilendiren gerçeklerdi. Dikkate almadınız bunlara.

Demek oluyor ki belgelerde yaptığınız seçmeleri açıklayabilmek için aktüaliteyi izleme yorumu geçerli olamaz.

Bu davanın politik yönlendirme altında olduğu yansız ve dolayısıyla da bağımsız bir yargılama olmadığı konusunda kamuoyunda oluşan kana ve bunun heyetiniz üzerindeki basıncı, avukat arkadaşlarımızın her celse çok değerli çalışmaları ile sağladıkları hukuka uygunluğa davetin heyetiniz üzerindeki baskısı sonucu heyetiniz bizim masum olduğımıza göstermek istedi sanırız. Ve böylece, üzerinde hassasiyetin artmış olduğu düşünülen bir konuyu tartışmak istemiş olabilirsiniz.

Her ne hal ise konu madem ki şimdi tartışılmak istenmiştir. Böyleyse tartışmalıyız, dinleyiniz.

Evet Kürt sorununu tartışmalıyız ve bu sorunu herkes tartışmalıdır. Bu sorun yalnız devleti hükümeti ilgilendiren bir sorun değildir, bu ülkede yaşayan her yurttaşın her aydınının, işçinin, köylünün, emekçinin, her meslekten insanın doktorun, mühendisin, yargıcın, avukatın, bilim adamının, sanatçının sorunudur. İster sağ ister sol olsun her politik eğilimin sorunudur. Çünkü bu sorun ulusal nitelikte bir sorundur yani yalnız işçileri, emekçi halkı ilgilendirmiyor eğer geleceğini bu ülkeye, bu topraklara bağlamışsa ya da bağlayan sermaye kesimlerini de ilgilendiriyor. Kürt sorununun ulusal bir sorun olması demek yalnız bu halkı ilgilendiren bir sorun demek değildir. Türk ulusunu da yakından ilgilendiriyor.

Kürt ulusal sorunu yalnız bugünün sorunu değildir. Geçmişin olduğu kadar geleceğin de sorunudur. Geçmişin sorunu demek kökleri tarihe uzanan bir sorun demektir. Gerçekten de bu problem Osmanlı'dan devralınmış ama bugüne kadar çözümlenememiş bir problemdir. Bu gerçek de bu sorunun ulusal nitelikte bir sorun olduğunu görmemize yeter. Aynen bir Kıbrıs, Ege sorunu gibi herkesi, hepimizi ilgilendiriyor. Bunlarla kıyaslanamaz ölçüde daha fazla ilgilendiriyor. Zira bu sorun bir dış sorun değil iç sorundur. Aynı topraklarda yaşayan tarihte de günümüzde de kader birliği yapmış, her zaman kardeşçe barış içinde yaşamış iki halkın sorunudur.

Bir gerçek daha var ki gözümüzü kapatamayız. Kürt sorunu aynı zamanda bölgesel bir sorundur. Kürtler yalnız Türkiye'de değil İran, Irak ve Suriye'de de yaşıyor, fakat en yoğun olduğu ülke 10 milyonu aşkın nüfusla Türkiyedir. Dünyamızda hiç bir bölgesel sorun o bölgeyle sınırlı kalamaz, kalmıyor. Bu nedenle Kürt sorunu uluslararası bir sorundur ve bu yüzden insan hakları ve diğer uluslararası kuruluş ve platformların ve çeşitli devletlerin ilgisini çekiyor.

Kürt sorunu Türkiye için yalnız ulusal bir sorun değil sosyal bir sorundur da. Dün belki yeterince görülüyordu ama bugün görülüyor. Bu sorun yalnız Kürtlerin yaşadığı bölgelerin ~~ekonomik sosyal sorunlarının değil, dolayısıyla Türkiye'nin~~ bütününlün ekonomik, sosyal, politik ve kültürel sorunlarını ilgilendiriyor.

Kısaca karakterine, özelliklerine değinmeye çalıştığım ki, üzerinde bunca zamandır düşünmenin, konuşmanın, tartışmanın ve dahası bilimsel araştırmalara konu yapılması yasaklanan bu konunun ne olduğu görülsün. Görülsün ki böyle bir konunun yasaklarla gözülmemiyeceği anlaşılmalı. Yıllardır, anlamsız ve anlaşılmasız bir tutumla uygulanan "Kürt yoktur" politikasının, bu devlet politikasının yanlışlığı görülsün ve bölücülük suçlamalarının temelsizliği anlaşılmalı.

Sevindiricidir ki kamuoyunda Kürt gerçeği ve sürdürülen politikaların yanlışlığı giderek hızla anlaşılıyor. Ama bir düşünelim, varolan bir gerçeği göz göre göre yok saymaya dayalı bu politikalar nelere mal oldu, nice eziyetlere işkencelere, kan dökülmesine kadar. Eğer bu akıl almaz politikada devam edilirse doğacak sonuçlar şimdiye dek olanlarla kıyas kabul etmez biçimde vahim olacaktır.

Ne yazık ki kamuoyunda uyanan gerçekçi ve olumlu tepkilere ters olarak artık iflas etmiş, "Kürt yoktur, bölücüler, ezeriz, asarız, keseriz" zihniyeti ve politikaları sürdürülmek isteniyor.

Her şey bir yana bir devlet ve o devleti yöneten devlet adamları ciddi olmak zorundadır. İran, Irak, Suriye resmen Kürt halkının varlığını ve hatta şu yada bu ölçüde de olsa ulusal özgürlüklerini kabul ediyor, diğer devletler de böyle bir halkın varlığını kabul ediyor ama biz hala üstelik kendi tarihi gerçeklerimize ters düşmek pahasına reddediyoruz, Kürt yoktur ya da bu halk farklı dil konuşan Türklere gibî komik açıklamalar yapıyoruz. Olayların dayatması ile kimi devlet adamları "Kürtçe konuşanlar vardır ama bunlar Türktür" diyerek işi daha anlaşılmasız ve gülünç hale getiriyorlar. İran ve Irak'ta Kürtçe konuşanlar Kürt ama sınıra geçiverince Türkiye'de Türk oluyorlar. Üstelik sınırın iki yanında akrabalar varken bizdekiler Türk diğerleri Kürt oluyor. Bunlar bir devlet ciddiyeti ile başdaşmaz.

Üstelik de gifle standart kullanıyor devlet. Yunanistan'da Trakya Türkleri haklı olarak ulusal kimliklerini kabul ettirmeye, bu nedenle yapılan baskılara direniyorlar. Türkiye onları soydaş olarak destekliyor. Bulgaristan'daki Türkler'in ve Kıbrıs'ta yaşayan Türklerin kendi kaderini tayin hakkını savunuyor ama sıra Kürtlere geldiğinde birakalım kendi kaderini tayin hakkını, halkın varlığını bile kabul etmiyor.

Yukarıda dedim ki bu çafdıışı politika tarihsel gerçeklerimize de terstir. Yalnızca anımsatmak istiyorum, Mustafa Kemal'in

ilk millet meclisinde açık ulusal kimlikleriyle ve Kürt halkına temsilen meclise katılan Kürt milletvekilleri vardı. Uzun bir süre nüfus sayımlarında Kürtçe dilini konuşanlar ayrıca ve açıkça belirtiliyordu. Sonra ne oldu? Bu halk emperyalizme karşı savaşta varız ama Türk hükümetlerine göre barışta yokuz diye düşünürse haksız mı olurlar?

Burada uzun uzadıya sizlere tarihi gerçekleri anlatacak değilim, Kürt halkının varolduğuna uzun uzadıya kanıtlamaya çalışacak da değilim. Bunlar gereksiz ve fazladan şeyler. Ayrıca, bir Türk olarak ve bir insan olarak böyle bir çabaya girişmek bana utanç veriyor. Aptalca ve çok tehlikeli sovienist duygular marksistlerden, komünistlerden uzaktır ama elbette ulusal değerlerimizden bir Türk olarak gurur duyuyorum ama gururum gerek tarihte gerekse bugün "yüce Türk milleti adına" sloganları altında yapılan kırımlardan utanç duymama engel değil. Geçmişte de, bugün de Kürt halkı üzerinde uygulana gelen baskılardan utanç duyuyorum. Ve neye malolursa olsun bunlara karşı sesimi yükseltmeyi bir insanlık görevim sayıyorum.

Üstelik bu baskılara, kırımlara karşı çıkmak yalnız Kürt halkının özgürlüğünü değil Türk halkının ve kendimin özgürlüğünü de ilgilendiriyor.

Marksistlerin bir ilkesi vardır: "Bir başka ulusu ezen ulus özgür olamaz" der. Bu ilkenin nedenli doğru olduğunu bugün çok daha iyi anlıyoruz.

Gittikçe daha açık görülmeğe başlanıyor ki Türkiye'nin doğusunda savaş hali varken batısında demokrasi olmaz, olamaz. Bu şöyle de söylenebilir. Kürt halkı üzerinde baskı varsa Türk halkı üzerinde de vardır.

Bir halk üzerinde baskıdan söz etmek için ille de polisiye güç kullanmış olmak gerekmez. Bir halkın varlığını, dilini, kültürünü reddetmek de baskıdır. Yıllardır böylesi zorla asimilasyon politikası uygulandı. Sonuç; sorun daha da ağırlaştı yalnızca yasaklar, polisiye baskılar yetmez oldu ve artık resmi yetkililerin de reddetmedikleri savaş hali ortaya çıktı. Ama aynı zamanda ortaya başka bir şey daha çıktı: Bugün artık doğu ve güneydoğuda yalnızca bazı öncü grupların partilerin bınırlı hareketlerinden söz edilemez. Son olaylar, Erzurum'da, Şemdinli, Lice, Diyarbakır'da olan protesto eylemleri, mitingleri kepenk kapatma eylemleri artık bir halk hareketinin doğmakta olduğunu gösteriyor.

Eğer hala ezer geçeriz, köklerini kazarız mantığına dayalı çağdışı politikada ısrar edilirse sonuç bir felaket olacaktır. Bir halkın kökü kazınmaz, ama çok acı verilebilir, fakat bunu yapanların da ödeyeceği bir bedel vardır. Yok yere her iki tarafta insan kaybedecektir ama daha da tehlikeli olana Türk ve Kürt halkı arasına artık kapanması mümkün olmayan, kan ve cesetlerle, intikam duygularıyla örülü

bir duvarın yükselmesidir. Bölücülük işte budur.

Böyle bir sonucu ne Türk ne de Kürt halkı hak etmedi. Bu sonuç öngürsüz, basiretsiz politikaların günahının ürünüdür.

Dıylar burada da kalmaz, Türkiye'nin Lübnanlaşması tehlikesi bir fantazi değildir. Kürt halkının yaşadığı bölgeler diğer komşu ülkeleri de dikkate alırsak zengin petrol yataklarının bulunduğu bölgelerdir. Elbette olaylara dış karışmalar olacaktır, bugün de vardır. Eğer Türkiye sınır ötesi operasyonlara girişirse bu sorunun doğuracağı sonuçları önceden kestirmek olanaksızdır.

Bu nedenle saat 12'ye boş var. henüz bütün bu tehlikeleri önlemenin yolları bütünüyle kapanmış değildir ve biz de esas olarak bu sorunun çözümü üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Çözüm... burada biraz durmak düşünmek gerekiyor. Adı konulmamış ve konulması yasaklanmış bir problemin çözümü mümkün müdür?

Bugün mücadeleden sonucu her ne kadar Kürt sözcüğü

üzerindeki yasak aynen "komünizm" sözcüğü üzerindeki yasak gibi bir ölçüde kısılmışsa da hala sürüyor.

Kürt sorunu vardır, Kürt halkı vardır dediğimiz anda ırk mülahazası ile hareket etmiş kabul ediliyor ve bölücülük suçunu işlemiş bulunuyorsunuz.

Sorunun adını koymanın ötesinde sorunun ne olduğunu da söyleyemezsiniz "Kürt halkı üzerinde baskı var" dediğinizde yine bölücülük ile suçlamaya yeltenen iddianame ortadadır. iddianamenin açık sözleriyle bunları söylediğimiz için cezalandırılmak isteniyoruz.

Bu durumda Türk ve Kürt halkı, her iki halkın aydınları için sorunun çözümüne kafa yormak bilimsel araştırmalar yapmak, sorunu tartışmak mümkün değildir. Suç işlemeyen bu sorun mecliste bile tartışılmaz.

Yukarıda Kürt sorununun kapsamına değindim. Bu kapsamda bir sorun adı konularak mecliste bile tartışılmıyorsa nasıl çözülebilir?

Bu durumun açık, çiplak tek bir anlamı vardır. Sorunun barışçı, demokratik yollarla hoşgörü ve diyalog yöntemleriyle çözümü yasaklarla ve devlet terörü yöntemleriyle önleniyor. Sonuçta fiilen sorunun çözümü politik olmayan askersel yöntemlere hapsediliyor. Aslında bu yol sorunu çözümsüzlüğe itmek demektir.

Biz ne Kürtlerin ne de Türklerin silaha başvurarak bu sorunu çözemeyeceklerini iddia ediyoruz. Sorgumda şiddet politikalarının sürmesi, durumu daha da ağırlaştıracaktır.

demıştim. Herhalde bugün hiç kimse sorunun çözümünün daha kolaylaşmış olduğunu söyleyemez.

Sorunun barışçı, demokratik, adil çözümünün önkoşulu vardır: Demokrasi ve onun olmazsa olmaz koşulu ilk koşulu olan düşünce özgürlüğü ve Kürt halkının varlığının resmen tanınması.

Türkiyenin tarihten süzülerek gelmiş, çözülmediği için ağırlaşmış temel sorunları artık çözümünü dayatıyor. Dayaların gelişimi bugün öne çıkan sorunların, temel dediğimiz bu sorunların politik rejim sorunları olduğunun görülmesini sağlıyor ve sağlayacaktır. Giderek daha iyi görülecek ki politik rejim sorunları çözülmeden ülkenin ne ekonomik, ne sosyal ne kültürel ne de dış politika ile ilişkin hiçbir sorunu çözülemez. Örneğin en çok sözü edilen gerçekten de önemli olan enflasyon eğer ülkede demokratik bir istikrar yok ise çözülemez. Demokratik bir istikrar sorunlarını barışçı, demokratik politikalarla çözen bir politik rejim altında mümkündür.

Yasakçı, baskıcı, devlet vesayetine dayalı bu politik rejim değişmelidir. Türkiye kritik bir noktada duruyor. Ya militarist baskıcı politikalara yine ağırlık verilecek ya da barışçı, demokratik çözümlere dayalı politikalara geçilecek, yani çoğulcu katalimci bir demokrasiye.

Türkiye'nin hangi yola gireceğine yalnızca devlet katları karar veremez. Onlara bırakılarsa giderek soğukkanlılıklarını yitirdikleri için ülkenin sorunlarının çözümünde şiddet yolunu seçeceklerdir. Muhalefet partileri de ne yazık ki bu tehlikenin yeterince farkında değil.

Kendisine sosyal demokrasi diyenlerden "silaha silahla yanıt verilmelidir" sözlerini duymak insanın kulaklarını tırmalıyor. ister istemez tarih akla geliyor. Savaşa, 1. Dünya savaşına verilen destekler akla geliyor. Bu nedenle özellikle ülkemizde sorunların barışçı, demokratik çözümlerinin yolunun açılması için bir kez daha komünistlere, marksistlere görev düşüyor. Ülkenin onlara ihtiyacı her zamankinden daha fazladır.

Bugün komünist olduğumuz ve Kürt halkının çıkarlarını savandığımız için TCK 141 ve 142. maddeleri ile cezalandırılmamız isteniyor. işte bu maddelerdir ki baskıcı politik rejimin temel dayanağıdır. Ve diğer tüm yasaklara ideolojik temel oluşturmuyor. Bu yasak duvarı toplumun kendi sorunlarını düşünmesini, tartışmasını ve böylece çözümler üretmesini önüyor. Bu maddeleri yerinde tutanlar ve onu en katı yorumuyla uygulayanlar, esefle söyleyelim ki heyetiniz de bu çovrenin içindedir. Ülkemizin temel sorunlarının hoşgörülü ortamında barışçı, demokratik çözümünü engelliyorlar. Böylece ülkemizi bekleyen yeni tehlikelerin ve felaketlerin de derece derece sorumluluğunu üstleniyorlar.

7

Demokratikleşme süreci kesilmek isteniyor. Durum ciddidir. Oyalanacak zaman kalmamıştır. Demokrasi yalnız laflarla değil somut mücadele ile kazanılır ve korunur.

Açıkladım ki, 141 ve 142. 163. maddeler kalkmadan ya da fiilen işlemez hale gelmeden, Komünist partisi üzerindeki yasak sona ermeden, kısaca düşünce, inanç ve örgütlenme özgürlüğü tanınmadan katılımcı demokrasi gerçekleştirilemez. Ve dolayısıyla ülkenin hiçbir temel sorununa çözümler üretilemez.

Kürt sorunu Kürt halkının çözüme özgürce katılarak kendi geleceğini belirleme özgürlüğüne sahip olmaksızın çözülemez.

Kürt aydınlarının komünist ve marksistlerin yasal engeller olmaksızın çözümlerini korkusuzca ortaya koyabilmeleri gerekir. Türk ve Kürt halkları bunları tartışabilmelidir.

Doğuda savaş hali varken batıda demokrasi nasıl olamazsa Kürtler de bilmelidir ki batıda demokrasi olmadan doğuda savaş hali ortadan kalkmaz, barışçı çözümler üretilemez ve bundan en büyük zararı yine Kürt halkı görür. Bu nedenle

Türkiyede demokrasinin sorunlarını gözardı eden eylem biçimlerinden uzak durmak gerekir. Şiddet yöntemlerinin sorunun gündeme getirilmesine yarıyacağı düşünülse bile sorunun çözümünü getirmez, tersine zorlaştırır. Fakat öncelikle devlet barışçı çözümlerden yana olduğunu açıklamakla ve yerine getirmekle yükümlüdür.

Cumhuriyetin ilanından önce ve hemen sonrasında "Türklerle Kürtlerin hak eşitliği" temel bir sloganı ve doğru, demokratik sloganı. Daha sonra ise adım adım "Türk ırkının üstünlüğü" sloganına geçildi. Bugün bu ırkçı şoven zihniyetin günahkar ürünleri devşiriliyor. Şimdi ulusal kurtuluş savaşı döneminin zihniyetine ve sloganına dönülmeli, bu slogan çağımızın demokratik, hümanist anlayışını da yansıtır. Çözüm Türklerle Kürtlerin hak eşitliğini tanımaktan geçiyor.

İşte kısaca okunan belgelerde bizim bu düşüncelerimiz yer alıyor. Kürt sorununun çözümünde her tür şiddet dışlanıyor, barışçı, demokratik adil çözüm öneriliyor.

Biz, Türk ve Kürt halkının Türkiye'nin toprak bütünlüğü içinde barış içinde, özgürce, yanyana, gönüllü yaşamalarını istiyoruz.

Dini, kültürünü özgürce geliştirebilmesini istiyoruz.

Politik yaşama, ülkenin yönetimine Kürt ulusal kimlikleriyle eskiden olduğu gibi katılmalarını savunuyoruz.

Bunlar suçsa suç işlemeye devam edeceğim, ta ki Kürt halkı özgür olana dek. Türk halkının özgürlüğünü savunuyorum, bunun için yasakların kalkması ve bütün babuların yıkılmasını savunuyorum. Bunlara savunmak ve bu uğurda mücadele etmek suçsa elimde olmayarak suç işlemeye devam edeceğim.

Ülkeye dönerek başlattığımız özgürlük mücadelesini sonuna kadar götürmek sorumluluğumuzdur. Ve biz bunu ne pahasına olursa olsun yapacağız. Ceraevi duvarlarının buna engel olacağını düşünenler yanıldıklarını göreceklerdir.

6 Nisan 1990

Nabi Yağcı

imza